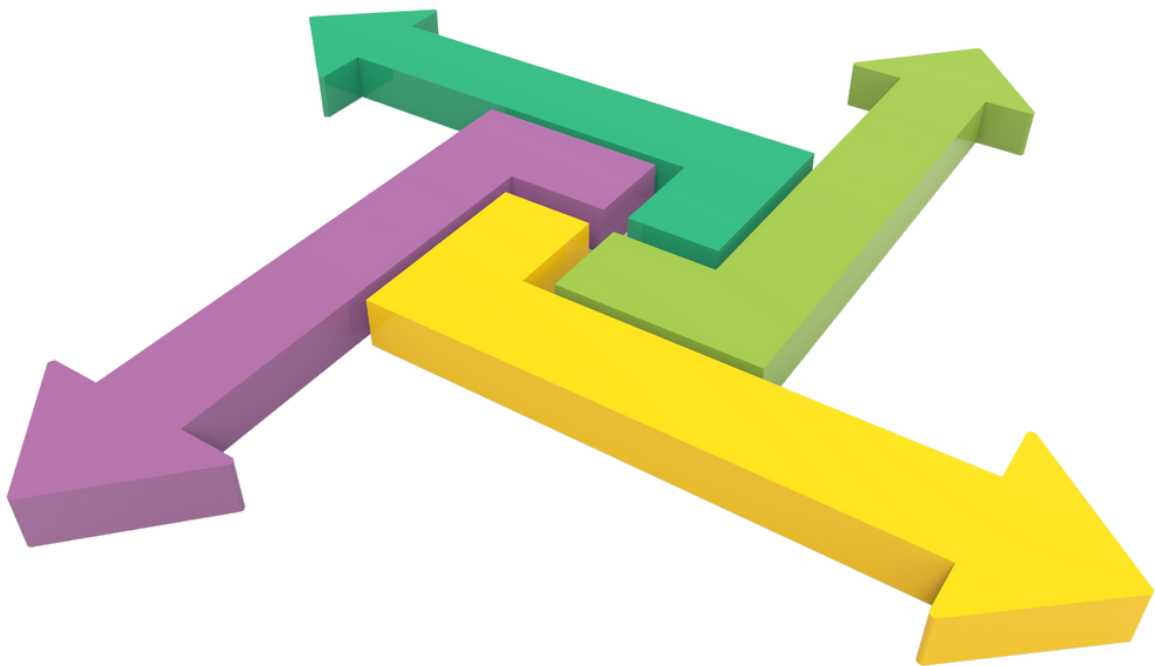

Samenvatting bestuurlijke werkbijeenkomsten basisonderwijs Trynwâlden

Satus: Informatieve uitgebreide samenvatting van de gespreksverslagen
en afwegingen

Datum: Woensdag 2 oktober 2024

Aanleiding en achtergrond

De opgave om te komen tot toekomstbestendig basisonderwijs in de Trynwâlden speelt al een lange tijd. In het verleden is dit al twee keer eerder aan de orde geweest. Eerst in 2015/2016 op initiatief van de gemeente met een onderzoek naar de toekomstige spreiding van kindvoorzieningen en later in 2020 met het traject STIP! In dit laatste proces zijn de bestuurders, directies en medewerkers van Oarsprong, Adenium en Kinderwoud (kinderopvang) met elkaar in gesprek gegaan over samenwerking tussen de scholen en kindvoorzieningen in de Trynwâlden.

In beide processen ging het om de zes scholen in Trynwâlden. Vier van scholenkoepel Adenium en twee van scholenkoepel De Oarsprong. Specifiek gaat het om de scholen in de dorpen Gytsjerk (OBS Thrimwâlde en CBS Ichthusschool), Oentsjerk (OBS De Opstap en CBS Paadwizer), Mûnein (OBS It Kruid) en Aldtsjerk (OBS Sinnehonk). Rypstjerk (CBS Alpha) is de zevende school in de omgeving, maar ligt feitelijk buiten het gebied. Er is als het over Rypstjerk gaat wel een relatie tot de afwegingen.

Uit het STIP!-proces is wel een voorkeursscenario voortgekomen, te weten: één integraal kindcentrum (IKC) met twee scholen (christelijk en openbaar) voor alle kinderen in de Trynwâlden. De omgeving was zeer kritisch op dit scenario en constateerde het ontbreken van draagvlak. Het proces is uiteindelijk zonder besluitvorming beëindigd.

Het neemt niet weg dat de opgave er nog in volle omvang is. De schoolgebouwen zijn gedateerd en zijn (tenminste) aan vernieuwing toe en de toekomstbestendigheid van de kwaliteit van het onderwijs op de huidige scholen is, door de leerlingaantallen en personele ontwikkelingen, kwetsbaar.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid

Eind 2023 en begin 2024 zijn opnieuw gesprekken gevoerd tussen de verantwoordelijke (nieuwe) bestuurders van De Oarsprong, Adenium en de gemeente Tytsjerkstradiel. De bestuurders zien het als hun bestuurlijke verantwoordelijkheid om de situatie nu actief op te pakken. Vanuit die gedachte is onder begeleiding van het externe bureau Penta Rho uit Apeldoorn in november 2023 het gesprek hierover opnieuw opgestart. Dit gesprek heeft tot verschillende afwegingen en denkrichtingen met scenario's geleid, die we omwille van de transparantie graag delen. Dit document is een samenvatting van onze gesprekken en afwegingen.

Gezamenlijk vertrekpunt

Voorop staat dat de gesprekken niet blanco zijn begonnen. De bestuurders hebben zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de inhoud, resultaten en opbrengsten uit de eerdere trajecten. Daar was immers al veel informatie verzameld. Daarnaast zijn in de uitwerking van de denkrichting ook de eigen opgaven en verantwoordelijkheden meegewogen. Gezamenlijk is onderzocht welke denkrichtingen er zijn en welke het meest kansrijk is. De nadruk op ‘meest kansrijk’ aangezien beide schoolbesturen in de basis een verschillende voorkeur hebben. Als denkrichting is geconstateerd dat het scenario voor één gebouw met twee scholen, zowel voor de beide koepels als de gemeente het meest haalbaar leek.

Om in het traject tot een goede afweging te komen, hebben de bestuurders eerst besproken wat hun gezamenlijk vertrekpunt is:

Als verantwoordelijke partijen voor het basisonderwijs in de Trynwâlden zetten we ons actief in voor het realiseren van kwalitatief duurzaam, en zoveel mogelijk inclusief, onderwijs voor alle kinderen in deze regio. Met de uitdagingen die momenteel spelen (financieel, personele bezetting, duurzaamheid en vernieuwde onderwijsconcepten) zoeken we de oplossingen in samenvoeging van locaties. Dat laatste heeft de volgende voordelen: bredere klassen met leeftijdsgenoten, zodat kinderen met meer leeftijdsgenoten kunnen leren en groeien. Daarnaast is het opzetten van een professionele leergemeenschap en het verder bouwen aan toekomstbestendig onderwijs belangrijk. Dat kan door te werken aan verminderde kwetsbaarheid van kleine scholen op het gebied van bijvoorbeeld personele zaken en het afnemen van het risico op kwaliteitsverlies.

Vanuit dit vertrekpunt én met in het achterhoofd de eerdere processen is gezocht naar een gezamenlijke denkrichting voor het onderwijsvraagstuk. Er is uitgebreid de tijd genomen om de opgave, wensen en belangen te verkennen. Er zijn vier gesprekken geweest, die resulteerden in de uitwerking van de denkrichting met het scenario: één gebouw met twee scholen (christelijk en openbaar).

Verschillende denkrichtingen en scenario's

De denkrichtingen en scenario's zijn gebaseerd op de perspectieven van zowel de gemeente als de beide schoolbesturen. Tijdens de eerste bijeenkomst op 5 december 2023 is daarom voornamelijk stil gestaan bij de gezamenlijke onderbouwing om te komen tot een goede continuering en versterking van het basisonderwijs in de Trynwâlden. Hierbij kwam het volgende naar voren:

Perspectief gemeente

- Transparantie en gezamenlijkheid zijn belangrijk voor een goed proces;
- De huidige scholen zijn oud en gedateerd;
- Het behoud van toegankelijk en toekomstbestendig basisonderwijs is belangrijk;
- Vanuit financieel oogpunt is het samenvoegen van verschillende maatschappelijke functies (waaronder basisonderwijs) in de kernen een belangrijk uitgangspunt met oog op behoud van de leefbaarheid;
- Multifunctionaliteit en samenwerking met andere instanties heeft de voorkeur;
- Een positieve houding vanuit de dorpen is belangrijk in het kader van draagvlak.

Voorkeur: Er is vanuit de gemeente voorkeur voor één fysieke samenwerkingsschool of twee scholen in één gebouw.

Perspectief Stichting Oarsprong

- Er is een steeds nijpender tekort aan leerkrachten en directeuren;
- Een aantal locaties is niet meer toereikend. Ze zijn oud en passen niet meer bij de huidige onderwijsconcepten;
- Onderhoud van de kleinere gebouwen wordt steeds duurder, dit gaat ten koste van onderwijskwaliteit;
- Er is een steeds grotere vraag naar passend onderwijs voor het individuele kind en dat vraagt om meer en betere ondersteuning. Het samenvoegen van scholen kan daar een oplossing voor zijn;
- Het traject in de Trynwâlden loopt al lang en het is tijd voor duidelijkheid;
- Het concept samenwerkingsschool ligt minder voor de hand in het kader van de maatschappelijke verantwoordelijkheid en het aanbieden van bijzonder onderwijs (doelstelling van de stichting);

Voorkeur: Er is binnen de stichting voorkeur voor één grote school met twee ingangen of een openbare en een christelijke school in zowel Gytsjerk als Oentsjerk.

Perspectief Stichting Adenium

- De vier scholen van Adenium in de Trynwâlden werken goed en intensief samen onder de vlag: Fierkrachtscholen;
- Er is een steeds groter lerarentekort;
- De gebouwen zijn sterk verouderd en voldoen niet meer aan de huidige standaarden voor toekomstbestendig onderwijs;
- Samenvoegen van de huidige scholen op een bestaande locatie lukt niet door de beperkte ruimte, hierdoor is er ook beperkte mogelijkheid voor een IKC;
- Als er gekozen wordt voor één locatie dan speelt schoolnabijheid en verkeersveiligheid een grotere rol.

Voorkeur: Er is voorkeur voor twee samenwerkingsscholen. Andere optie is één openbare school en één christelijke school waarbij ook de functie van IKC/MFA geborgd wordt.

Vier denkrichtingen

Op basis van de voorgeschiedenis en met in het achterhoofd de verschillende perspectieven zijn tijdens de eerste bijeenkomst uiteindelijk vier denkrichtingen naar voren gekomen die tijdens het proces met Penta Rho als mogelijke scenario's worden besproken. Het gaat om:

1. Eén gebouw met een samenwerkingsschool;
2. Twee gebouwen met beide een samenwerkingsschool;
3. Twee gebouwen: één christelijke en één openbare;
4. Eén gebouw met twee scholen (christelijk en openbaar)

Doordenken scenario's

Op basis van de verschillende perspectieven en scenario's komt in de gesprekken naar voren dat beide scholen en de gemeente allemaal in meer of mindere mate openstaan voor scenario vier.

Dit scenario biedt bovendien in de toekomst ook nog ruimte om alsnog een samenwerkingsschool te worden. Andere belangrijk motief om voor dit scenario te kiezen, is dat alle functionaliteiten voor het kind (0-13 jaar) worden ondergebracht op één plek. Er wordt afgesproken dat, na interne terugkoppeling door alle drie de partijen, in de vervolgstap de effecten van scenario vier nauwkeuriger in kaart te brengen.

Vervolgbijspraak op 23 januari 2024

Tijdens deze vervolgbijspraak geven alle drie de bestuurders aan dat ze de denkriching met het scenario van 1 gebouw met 2 scholen intern hebben voorgelegd. Hieruit komen de volgende punten naar voren:

Gemeente:

- Het College vindt het een goed perspectief, het hangt wel samen met hoe de uitwerking opgepakt wordt en hoe de stakeholders worden betrokken;
- De Raad wil goed op de hoogte gehouden worden van het proces;
- De gemeente heeft niet alle scenario's besproken, maar wel wat de overwegingen zijn om dit specifieke scenario te verkennen.

Stichting Oarsprong:

- De Raad van Toezicht (RvT) kan zich goed vinden in de denkriching van 1 gebouw en 2 scholen. De overige scenario's vinden zij minder aantrekkelijk;
- De RvT geeft verder aan dat verdere verkenning van het scenario 1 gebouw en 2 scholen een goede vervolgstap is;

Stichting Adenium:

- Heeft het scenario benoemd bij de RvT, maar er was beperkte tijd om dit te bespreken. Dit is later (op 5 februari) gedaan;
- De RvT begrijpt de afwegingen voor de denkriching en wil graag op de hoogte worden gehouden het proces.

Directe link met basisschool in Ryptsjerk

Na de bespreking van deze punten wordt er in het gesprek dat volgt een directe link gelegd met de school van Stichting Oarsprong in Ryptsjerk. Vanuit de Stichting Oarsprong is een aanvraag gedaan voor huisvesting op basis van het IHP (Integraal Huisvestingsplan) van de gemeente. Het is lastig om in te schatten hoe de vraag naar basisonderwijs in Ryptsjerk zich in de toekomst zal ontwikkelen. Hierdoor rijst de vraag bij de gemeente of het financieel wel verstandig is om ver- of nieuwbouw voor de school in Ryptsjerk te realiseren, met in het achterhoofd de onderwijsopgave in de Trynwâlden. Ingrijpende verbouw kost veel geld en het is de vraag hoe zo'n investering zich verhoudt tot alle ontwikkelingen. Bovendien zorgt het voor een sneeuwbal-effect wanneer de gemeente er voor kiest om de school in Ryptsjerk te uitgebreid te verbouwen voor de komende 7-10 jaar. Dat zou namelijk betekenen dat ook de scholen in Trynwâlden in aanmerking zouden moeten komen voor verbouw, wat de kosten voor de huisvesting van het onderwijs nog verder doet oplopen. Geld dat ook benut kan worden voor de eventuele realisatie van het voorkeursscenario. Kortom, de discussie over de school in Ryptsjerk heeft een directe relatie met de opgave in de Trynwâlden en andersom.

Als mogelijke oplossing wordt door Stichting Adenium aangedragen om nog een vijfde scenario toe te voegen, namelijk:

5. Eén samenwerkingsschool in het noorden en in het zuiden een christelijke school.

De openbare scholen profileren zich in dat geval met een brede identiteit en ook het christelijk onderwijs blijft overeind. Stichting Oarsprong vindt deze oplossing minder aantrekkelijk. Scenario vier blijft als de meest kansrijke in beeld.

Uiteindelijk worden in het overleg de volgende afspraken gemaakt:

- Er worden nog geen toezeggingen gedaan door de gemeente met betrekking tot de verbouw, het onderhoud of de nieuwbouw van de school in Ryptsjerk. Kortom het IHP wordt nog niet tot uitvoering gebracht.
- Scenario vier wordt eerst verder verkend, waarbij ook het tijdpad inzichtelijk wordt gemaakt.
- Op basis van de verkenning wordt gekeken wat er met de huidige scholen moet gebeuren in de overbruggingsperiode.
- Wordt scenario vier niet in praktijk gebracht dan kan er een clause worden ingebouwd met daarin opgenomen dat Ryptsjerk kan blijven bestaan en nieuwbouw krijgt.
- Om de scenario's verder te verkennen wordt afgesproken dit tijdens de derde bijeenkomst te doen met een DESTEP-analyse. In een DESTEP-analyse worden Demografische, Economische, Sociaal-culturele, Technologische, Ecologische en Politiek-juridische afwegingen besproken.

Derde bijeenkomst op 27 februari 2024

De derde bijeenkomst staat in het teken van de DESTEP-analyse. Er wordt gestart met het benoemen van de voordelen voor het samenvoegen van meerdere kleine scholen vanuit de denkrichting van scenario vier:

- Een meer robuuste school qua leerlingenaantal met daarin alles dichtbij georganiseerd (zorg en welzijn, maatschappelijke functie) en een doorgaande lijn van 0- 13 jaar;
- Meer professionals die met elkaar samenwerken, waardoor er meer expertise in de school is, de werkdruk lager zal zijn en er meer mogelijkheden zijn om een antwoord te geven op o.a. de vervangingsproblematiek;
- Het neerzetten van kwalitatief duurzaam onderwijs en opvang is makkelijker in een grotere eenheid. De huisvesting van de scholen is verouderd en daar moet iets mee gebeuren;
- Onderhoud is beter betaalbaar en te organiseren met één gebouw;
- Efficiëntere financiering, zodat er meer geld overblijft om te besteden aan de kinderen.

Keuze scenario's om te analyseren

- Penta Rho geeft aan dat er vijf scenario's zijn voortgekomen uit de eerdere gesprekken. Het is niet nodig om alle scenario's uit te werken, omdat die als niet haalbaar worden gezien. Wel is het van belang om de huidige situatie (0) uit te werken en het voorkeursscenario 4.
- Gemeente en Stichting Oarsprong geven aan dat het voldoende is om scenario 0 en 4 uit te werken.
- Stichting Adenium geeft aan dat het uitwerken van scenario 2 ook een mogelijkheid is.
- Stichting Oarsprong geeft aan dat scenario 4 daarnaast ruimte biedt voor de toekomst om scenario 1 te worden. Stichting Adenium vult aan dat daar dan bij de inrichting van scenario 4 wel rekening mee moet worden gehouden.

Op basis van bovenstaande punten worden in de bijeenkomst de scenario's 0 en 4 met DESTEP-analyse uitgewerkt. In verband met de tijd wordt hiervoor een vierde bijeenkomst belegd op 20 maart 2024.

De verschillende scenario's op een rij

1. Eén gebouw met een samenwerkingsschool;
2. Twee gebouwen met beide een samenwerkingsschool;
3. Twee gebouwen: één christelijke en één openbare;
4. Eén gebouw met twee scholen (christelijk en openbaar);
5. Eén samenwerkingsschool in het noorden en in het zuiden een christelijke school.

Vierde bijeenkomst op 20 maart 2024

Voorafgaand aan de uitwerking van de DESTEP-analyse komen de volgende punten naar voren:

- De denkrichting met scenario vier wordt als meest haalbaar gezien. Er wordt daarom geen DESTEP uitgevoerd voor scenario twee;
- Stichting Oarsprong geeft aan dat in de toekomstige communicatie wel duidelijk mag worden gezegd dat bij Oarsprong de andere scenario's gevoeliger liggen. Redenen: de school wil nog geen samenwerkingsschool ontwikkelen zolang de leerlingenaantallen daar nog geen reden voor geven.
- Stichting Oarsprong geeft aan dat de focus meer mag liggen op scenario 4 en het goed inrichten daarvan, zodat er nog een mogelijkheid is voor scenario 1. Daarbij kan worden aangegeven dat Stichting Adenium dit accepteert en respecteert.
- Het doel is om kwalitatief goed onderwijs in de Trynwâlden te bieden en daar samen vorm aan te geven.

De keuze voor de uitwerking van scenario 0 en 4 komt verder voort uit de mondeling besproken andere scenario's. Hierover is door de drie partijen het volgende besproken:

Scenario 1. Is nog geen optie. Gelet op aantal leerlingen voelt Stichting Oorsprong geen noodzaak voor het organiseren van een samenwerkingsschool. Ook ontstaat er dan wel één heel grote school.

Scenario 2. Lijkt ook geen optie. Ook hier is er gelet op leerlingenaantallen van Stichting Oorsprong niet de dringende noodzaak om tot een samenwerkingsschool te komen.

Scenario 3. Twee schoolgebouwen verspreid in het gebied aan de boven- en onderkant is niet wenselijk gelet op de leerlingenstromen (en verkeersbewegingen) die dan gaan ontstaan. Bovendien is er dan geen gezamenlijkheid, maar concurrentie.

Scenario 5. Is verder niet besproken.

DESTEP analyse van scenario 0 en 4

De invulling van de DESTEP voor de scenario's 0 en 4 is opgenomen als losse bijlage.

Verdere aandachtspunten

Op basis van de uitwerking van DESTEP voor scenario 4 worden de volgende aandachtspunten nog ter afweging meegegeven:

- De huidige kinderen op de scholen zullen waarschijnlijk de basisschool nog afronden op één van de zeven scholen;
- Het gaat bij de vestiging van één schoolgebouw om een straal van maximaal 5 kilometer reisafstand, het is redelijk thuisnabij georganiseerd;
- De periode van 7 jaar (tot realisatie) kan helpen om aan het idee te wennen , vertrouwen te helpen groeien en duidelijkheid te geven aan ouders over huisvesting, meerwaarde en concept;
- Kwalitatief, duurzaam onderwijs kan op de lange termijn niet meer gegarandeerd worden als er niets verandert;
- De grootte van de school kan afschrikken;
- Het draagvlak/sentiment in de dorpen is een aandachtspunt voor het vervolg;
- De locatie van de school/verkeersveiligheid is een aandachtspunt.

Delen van de denkrichting

Tijdens de laatste bijeenkomst is verder uitgebreid stilgestaan bij de communicatie over de uitgewerkte denkrichting van scenario 4 en de wijze waarop de vervolgprocedure richting stakeholders vorm en inhoud kan worden gegeven. Hierin is besloten dat het gaat om een denkrichting die wordt voorgelegd. De vraag daarbij is om te achterhalen of deze denkrichting met scenario vier haalbaar is en op welke wijze je daar op een goede manier met elkaar aan kunt gaan werken.